

5. WZÓR apelacji od wyroku w sprawie o przestępstwo

(miejsowość), (data)¹

Sąd Okręgowy w (...)²
(...) Wydział Karny Odwoławczy
ul. (...)

albo

Sąd Apelacyjny w (...)
ul. (...)

*za pośrednictwem*³

Sądu Rejonowego w (...)
(...) Wydział Karny⁴
ul. (...)

albo

Sądu Okręgowego w (...)
ul. (...)

Obrońca adwokat
Pełnomocnik adwokat/radca prawny
z Kancelarii (...) w (...)
(...)
(wpisać odpowiednio kogo reprezentujemy
oskarżonego/pokrzywdzonego/oskarżycie-
la posiłkowego/oskarżyciela prywatnego/
*podmiot określony w art. 416 KPK)*⁵

Sygn. akt przed sądem I instancji (...)

Wartość przedmiotu zaskarżenia (*przy powództwie cywilnym*)

APELACJA

obrońcy oskarżonego/pełnomocnika pokrzywdzonego/pełnomocnika
oskarżyciela posiłkowego/pełnomocnika oskarżyciela prywatnego/
pełnomocnika podmiotu określonego w art. 416 KPK
od wyroku Sądu Rejonowego/Sądu Okręgowego w (...), (...) Wydział Karny,
z dnia (...) w sprawie przeciwko *Janowi Kowalskiemu* oskarżonemu
o czyn z art. (...) KK (sygn. akt ...), którego odpis wraz z uzasadnieniem
został doręczony obrońcy/pełnomocnikowi (...) dnia (...).

1. Działając jako obrońca oskarżonego (*pełnomocnik pokrzywdzonego/pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego/pełnomocnik oskarżyciela prywatnego/pełnomocnik podmiotu określonego w art. 416 KPK*), którego pełnomocnictwo załączam (ewentualnie: pełnomocnictwo w aktach sprawy), na podstawie **art. 425 § 1 i 2 KPK w zw. z art. 444 KPK**, zaskarżam powyższy wyrok⁶:

Przykłady:

- 1) w całości na korzyść/niekorzyść oskarżonego,
- 2) w części dotyczącej orzeczenia o karze/wymiarze kary na korzyść/niekorzyść oskarżonego,
- 3) w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym w postaci (...) oraz orzeczenia o kosztach⁷ postępowania na korzyść/niekorzyść oskarżonego,
- 4) w części oddalającej powództwo cywilne,
- 5) uzasadnienie wyroku na korzyść/niekorzyść oskarżonego.

2. Bezwzględne przyczyny odwoławcze – art. 439 KPK⁸

Na podstawie art. 427 § 2 KPK, wyrokowi temu zarzucam naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

- a) art. 17 § 1 pkt 11 KPK polegające na skazaniu oskarżonego (...) za czyn z art. 278 § 1 KK w sytuacji braku zgody państwa wydającego na pociągnięcie oskarżonego do odpowiedzialności karnej za popełnienie tego przestępstwa, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 9 KPK;
- b) art. 17 § 1 pkt 7 KPK poprzez skazanie oskarżonego (...) za czyn opisany w punkcie I wyroku, zakwalifikowany jako przestępstwo z art. 278 § 1 KK w zw. z art. 64 § 1 KK, w sytuacji gdy za czyn ten oskarżony został już prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia (...) o sygn. akt (...), co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 8 KPK;
- c) art. 80 KPK polegające na rozpoznaniu sprawy przez Sąd Okręgowy w (...) na rozprawie w dniu (...) bez udziału obrońcy, pomimo że udział obrońcy w postępowaniu był obligatoryjny, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 10 KPK;
- d) art. 390 § 1 KPK polegające na rozpoznaniu sprawy przed Sądem Rejonowym w (...) pod nieobecność oskarżonego (...), którego nieobecność na ostatniej rozprawie była w sposób należyty usprawiedliwiona, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 11 KPK;
- e) art. 40 § 1 pkt 9 KPK polegające na wydaniu zaskarżonego wyroku przez sędziego wyłączanego z mocy ustawy, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 1 KPK;
- f) art. 25 § 1 pkt 1 KPK polegające na orzeczeniu przez Sąd Rejonowy w sprawie, która według właściwości rzeczowej podlegała rozpoznaniu Sądu Okręgowego, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 4 KPK;

- g) polegające na orzeczeniu przez sąd I instancji kary aresztu domowego, która jest karą nieznaną ustawie, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określona w art. 439 § 1 pkt 5 KPK;
- h) art. 17 § 1 pkt 7 KPK w zw. z art. 574 KPK, polegające na wydaniu wyroku łącznego obejmującego wyroki Sądu Rejonowego z dnia (...) (sygn. akt ...) oraz z dnia (...) (sygn. akt ...), które zostały już wcześniej objęte prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego z dnia (...) (sygn. akt ...), orzekającym wobec skazanego karę łączną (...) – co stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 KPK;
- i) art. 12 § 1, art. 17 § 1 pkt 10 KPK polegające na procedowaniu i wydaniu wyroku co do czynu ściganego na wniosek, pomimo niezłożenia przez pokrzywdzoną (...) wniosku o ściganie, co stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 KPK;
- j) art. 376 § 2 KPK polegające na prowadzeniu odroczonej rozprawy w trybie zwyczajnym w dalszym ciągu pomimo nieobecności oskarżonego, który nie został zawiadomiony o terminie tej rozprawy, skutkiem czego zaistniało uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 11 KPK.

3. Względne przyczyny odwoławcze – art. 438 KPK⁹:

1) obraza przepisów postępowania, jeśli mogła mieć wpływ na treść orzeczenia¹⁰

Na podstawie art. 438 pkt 2 oraz art. 427 § 2 KPK wyrokowi temu zarzucam obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

- a) art. 424 § 1 KPK polegającą na nieodniesieniu się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do istotnych kwestii mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy – a mianowicie okoliczności, że jedynie świadek (...) zeznał w toku przeprowadzonego postępowania, że (...) brał udział w inkryminowanym zdarzeniu, a ponadto okoliczności, z powodów których sąd dał wiarę zeznaniom pokrzywdzonych oraz świadka (...) oraz na jakiej podstawie całkowicie odmówił wiarygodności wyjaśnieniom złożonym przez oskarżonych oraz zeznaniom pozostałych świadków;
- b) art. 4, 7, 410 i 424 § 1 pkt 1 KPK wyrażającą się w ustaleniu okoliczności faktycznych sprawy na podstawie niekompletnego materiału dowodowego, z wyeliminowaniem (...) *np. opinii biegłego określającej przyczynę wypadku drogowego* – bez umotywowania takiego stanowiska w uzasadnieniu wyroku;
- c) art. 170 § 1 i art. 174 KPK przez oddalenie wniosku dowodowego bez wskazania przesłanek takiej decyzji oraz oparcie ustaleń na podstawie notatki urzędowej, co miało bezpośredni wpływ na treść wyroku;
- d) art. 182 § 1 KPK przez uznanie, że byłej konkubinie przysługuje prawo odmowy zeznań, co miało wpływ na treść wyroku;
- e) art. 170 § 1 pkt 5 KPK przez uznanie, że wniosek dowodowy oskarżonego/pokrzywdzonego o przesłuchanie w charakterze świadka (...) w sposób oczywisty zmierzał do przedłużenia postępowania, mimo że o tym świadku oskarżony/pokrzywdzony uzyskał informację na 2 dni przed ostatnim terminem rozprawy głównej;

- f) art. 7 KPK w zw. z art. 391 § 1 KPK poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodu, jakim były zeznania (...), które to zeznania różnią się diametralnie na poszczególnych etapach postępowania i w tym kontekście powinny być przez sąd orzekający w sprawie ocenione ze szczególną ostrożnością;
- g) art. 167 i 352 KPK poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu przez sąd dowodów (*wskazanie jakich*) „choć stan sprawy tego wymagał” (*w uzasadnieniu należy wskazać dlaczego jako obrońca/pełnomocnik nie zgłosiliśmy stosownych wniosków dowodowych na etapie postępowania w I instancji*);
- h) art. 415 § 3 KPK przez bezpodstawne uznanie, że materiał dowodowy ujawniony w toku rozprawy nie wystarczał do rozstrzygnięcia powództwa cywilnego;
- i) art. 167 KPK w zw. z art. 366 § 1 KPK polegającą na zaniechaniu dopuszczenia z urzędu dowodu w postaci zeznań bezpośredniego świadka zdarzenia tj. (...) na okoliczność (...), co w konsekwencji skutkowało błęd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść i wydanie orzeczenia w oparciu o niepełny materiał dowodowy oraz jednoczesnego przyjęcia, że ujawnione dowody nie doprowadziły do pewnego wykazania, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu;
- j) art. 4, 7, 413 KPK mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, polegającą na niedokładnym określeniu przypisanemu oskarżonemu czynu wskazanego w pkt I aktu oskarżenia tj. czynu z art. 18 § 2 KK w zw. z art. 148 § 2 pkt 4 KK w zw. z art. 64 § 1 KK w zw. z art. 65 KK wyrażającą się w braku w opisie czynu, że został on popełniony w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, choć takie stanowisko sądu zostało wyrażone poprzez wymierzenie środka karnego 5 lat pozbawienia wolności;
- k) art. 4, 7, 410, 424 KPK mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, polegającą na tym, że przy rozstrzyganiu kolizji podstaw nadzwyczajnego złagodzenia i obostrzenia kary sąd uwzględnił jedynie okoliczności przemawiające na korzyść oskarżonego za nadzwyczajnym złagodzeniem kary i całkowicie pominął w uzasadnieniu wyroku fakt istnienia podstaw do obligatoryjnego nadzwyczajnego obostrzenia kary i nie wskazał powodów, dla których sąd, mając do czynienia ze zbiegiem podstaw do obligatoryjnego nadzwyczajnego obostrzenia kary i fakultatywnego nadzwyczajnego złagodzenia kary, zastosował nadzwyczajne złagodzenie;
- l) art. 502 § 1 KPK – polegającą na wymierzeniu w postępowaniu nakazowym kar łącznych grzywny w rozmiarze po 150 stawek dziennych, tj. powyżej górnej granicy kary określonej w tym przepisie;
- m) art. 175 § 1, art. 386 § 1 i art. 6 KPK, polegającą na rozpoznaniu sprawy i wydaniu wyroku, mimo iż oskarżeni nie zostali przesłuchani i nie złożyli wyjaśnień na rozprawie;
- n) art. 391 § 1 i art. 366 § 1 KPK na skutek poprzestania na odczytaniu, mimo braku przesłanek ku temu, zeznań pięciu świadków z siedmiu zawnioskowanych w akcie oskarżenia do bezpośredniego przesłuchania na rozprawie;

- o) art. 343 § 7 KPK w zw. z art. 335 KPK, polegającą na uwzględnieniu wniosku prokuratora o skazanie oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie (...) uzgodnionej z nim przez prokuratora kary (...) miesięcy ograniczenia wolności, pomimo braku ku temu podstaw, gdyż oskarżony cofnął zgodę na proponowany wymiar kary i wniósł o orzeczenie wobec niego kary grzywny;
- p) art. 502 § 1 i 2 KPK, poprzez wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, która nie należy do kategorii kar możliwych do orzeczenia wyrokiem nakazowym;
- q) art. 6, art. 175 § 1, art. 313 § 1 i art. 314 KPK poprzez zaniechanie ogłoszenia podejrzanego postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz przesłuchania w charakterze podejrzanego, a ponadto rozpoznanie sprawy bez jej udziału, co w konsekwencji doprowadziło do uniemożliwienia podejrzanego realizacji przysługującego jej prawa do obrony;
- r) art. 97 w zw. z art. 4 KPK – polegającą na rezygnacji ze sprawdzenia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sądu, a konkretnie (...);
- s) art. 413 § 2 pkt 1 KPK polegającą na dokonaniu niepełnego opisu czynu, nieodpowiadającego wymogom zastosowanych przepisów prawa materialnego tj. (...);
- t) art. 201 KPK poprzez dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych (*Adama Z.* oraz *Anny K.*), pomimo braku podstaw do zasięgnięcia opinii uzupełniającej oraz zaniechanie zwrócenia się do tych samych biegłych celem uzupełnienia opinii;
- u) art. 193 § 1 KPK poprzez wydanie wyroku w oparciu o sporządzoną z naruszeniem przepisów prawa procesowego opinię biegłego *Adama Z.*, przy jednoczesnym odrzuceniu opinii biegłej *Anny K.*, wydanej w postępowaniu przygotowawczym, a w konsekwencji bez przeprowadzenia dowodu wymagającego specjalistycznej wiedzy;

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeśli mógł mieć wpływ na treść orzeczenia¹¹

Na podstawie art. 438 pkt 3 KPK oraz art. 427 § 2 KPK wyrokowi zarzucam błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę i mających wpływ na treść wyroku:

- a) poprzez niezasadne ustalenie na podstawie faktów i dowodów, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu z winy nieumyślnej i że zachodzą przesłanki do zastosowania wobec niego nadzwyczajnego złagodzenia kary określonego w art. 60 § 2 pkt 1 KK;
- b) polegający na stwierdzeniu, że oskarżona (...) w dniu ubiegania się o kredyt przedstawiła dokumenty świadczące o jego inwestycyjnym charakterze i nie miała świadomości, iż uzyskany na tej podstawie kredyt zostanie przeznaczony na inne cele – mimo iż dowody zebrane w toku postępowania, w szczególności (...) jednoznacznie przeczą tym ustaleniom;
- c) poprzez przyjęcie – wbrew zeznaniom świadków oraz wyjaśnieniom oskarżonych – iż oskarżeni nie dopuścili się zarzucanego im czynu zabronionego,

- podczas gdy okoliczności sprawy oraz prawidłowa i całościowa wykładnia materiału dowodowego, a w szczególności okoliczności (...) prowadzą do wniosku, iż oskarżeni popełnili zarzucany im czyn;
- d) polegający na dowolnej, a w konsekwencji błędnej ocenie materiału dowodowego, w szczególności wyjaśnien oskarżonego (...), zeznań pokrzywdzonego (...) oraz świadka (...), co w konsekwencji doprowadziło do uniewinnienia oskarżonego, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że oskarżony (...) dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu;
- e) przez ustalenie, niezgodnie z treścią dowodów przeprowadzonych na rozprawie, że oskarżony nie spowodował obrażenia ciała oskarżonego w postaci (...), podczas gdy z zeznań świadków oraz (...) wynika, że (...);

3) obraza prawa materialnego¹²

Na podstawie art. 438 pkt 1 KPK oraz art. 427 § 2 KPK wyrokowi temu zarzucam **obrazę prawa materialnego**, t.j.:

- a) art. (...) KK przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że (...), podczas gdy (...);
- b) art. 25 § 1 KK poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie tej normy do oceny czynu oskarżonego, podczas gdy z prawidłowych ustaleń faktycznych sądu wynika, że oskarżony przekroczył granice obrony koniecznej;
- c) art. 278 § 1 KK poprzez jego błędną wykładnię i zakwalifikowanie czynu oskarżonego jako kradzieży zwykłej, podczas gdy z prawidłowych ustaleń poczynionych przez sąd wynika, że oskarżony dopuścił się kradzieży z włamaniem określonej w art. 279 § 1 KK;
- d) art. 46 § 1 KK poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i niezobowiązanie oskarżonego do naprawienia szkody w postaci (...) na rzecz pokrzywdzonego pomimo złożenia przez pokrzywdzonego w dniu (...) wniosku w tej sprawie;
- e) art. 64 § 2 KK poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i niezakwalifikowanie czynu oskarżonego popełnionego w warunkach recydywy wielokrotnej, chociaż w świetle ustaleń sądu co do uprzedniej karalności oskarżonego zachodzą przesłanki określone w tym przepisie;
- f) art. 362 KC poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie do miarkowania szkody, podczas gdy pokrzywdzony – powód cywilny nie spowodował zdarzenia ani w żaden inny sposób nie przyczynił się do powstania szkody objętej zarzutem;
- g) art. 282 KK polegającą na błędnym przyjęciu, że czyn oskarżonego (...) wyczerpuje dyspozycję tego przepisu, mimo że z prawidłowych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że jest to występki określony w art. 280 § 1 KK;
- h) art. 60 § 3 KK, poprzez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu i nadzwyczajne złagodzenie kary oskarżonemu, chociaż z ustaleń poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, że przekazał on Policji tylko te informacje, które ona знаła już z wyjaśnień nieletnich współsprawców, o czym oskarżony na tym etapie wiedział;

- i) art. (...) KK poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na wymierzeniu oskarżonemu kary pozbawienia wolności (...), tj. w wymiarze przekraczającym górną granicę tej kary określoną w wymienionym przepisie;
- j) art. 69 § 1 KK poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w wymiarze 3 lat, podczas gdy wymieniony przepis pozwala warunkowo zawiesić wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności, jeżeli nie przekracza ona 2 lat;
- k) art. 64 § 2 KK poprzez uznanie, iż oskarżony działał w warunkach recydywy specjalnej wielokrotnej, w sytuacji gdy przestępstwo z art. 284 § 1 KK, za które oskarżony (...) został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia (...) sygn. akt (...) na karę 2 lat pozbawienia wolności, którą w całości odbył, nie stanowiło przestępstwa wymienionego w art. 64 § 2 KK, a które to skazanie stanowiło podstawę do późniejszego skazania oskarżonego przez Sąd Rejonowy w (...) z dnia (...) sygn. akt (...) w warunkach recydywy specjalnej zwykłej, a zatem nie został spełniony warunek „ponowności”, o którym mowa w art. 64 § 2 KK;
- l) art. 10 § 1 KK oraz art. 1 § 1 pkt 2 ustawy z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 ze zm.) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na zastosowaniu do oskarżonego zasad odpowiedzialności przewidzianych w Kodeksie karnym, mimo że przedmiotem rozpoznania była kradzież z włamaniem, popełniona przez oskarżonego przed ukończeniem przez niego 17 lat;
- m) art. 2 KK przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że za przestępstwo skutkowe przez zaniechanie może odpowiadać nie tylko ten, na kim ciążył prawny i szczególny obowiązek zapobiegnięcia skutkowi;
- n) art. 1 w zw. z art. 115 § 1 w zw. z art. (...) KK poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż czyn (...) nie zawierał znamion czynu zabronionego przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, podczas gdy (...);
- o) art. 57a § 1 w zw. z art. (...) KK poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na wymierzeniu oskarżonemu za popełniony występki o charakterze chulikańskim kary w wysokości (...), tj. niższej od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, podczas gdy z przepisu tego wynika, iż sąd powinien wymierzyć karę przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości nie niższej od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, tj. (...);
- p) art. 42 § 2 KK poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zaniechanie wskazania w wyroku okresu stosowania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym wobec oskarżonego, który popełnił czyn określony w art. 172 KK w stanie nietrzeźwości, podczas gdy z przepisu tego wynika taki obowiązek;

4) **rażąca niewspółmierność kary lub niesłuszne zastosowanie albo niesłuszne zastosowanie, albo niezastosowanie środka zabezpieczającego lub innego środka**¹³

Na podstawie art. 427 § 1 i 2 i art. 438 pkt 4 KPK wyrokowi temu zarzucam:

- a) rażąco łagodność orzeczonej kary pozbawienia wolności oraz niezasadne odstąpienie od orzeczenia nawiązki na cel społeczny związany z ochroną zdrowia, o której mowa w art. 47 § 1 KK;
- b) rażąco niewspółmierność orzeczonej względem (...) kary pozbawienia wolności w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości przestępstwa, jakiego dokonał oraz w relacji do celów, jakie kara ta powinna spełnić w zakresie prewencji szczególnej i społecznego oddziaływania;
- c) rażąco niewspółmierność orzeczonej kary wobec (...) w stosunku do stopnia winy oskarżonego oraz społecznej szkodliwości zarzucanych mu czynów polegających na wymierzeniu mu kary łącznej jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, podczas gdy znaczny stopień społecznej szkodliwości przypisanych mu czynów, jego uprzednia karalność oraz względy indywidualno-prewencyjne, a zwłaszcza wymagania co do społecznego oddziaływania sankcji karnej wskazują na konieczność zastosowywania wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, która w należyty sposób spełni cel społecznego oddziaływania oraz zadania represyjno-wychowawcze wobec oskarżonego;
- d) rażąco łagodność kary (*wpisać jakiej kary czy środka karnego*) orzeczonej w rozmiarze (...), jako nieadekwatnej do celów kary i pozostałych zasad określonych w art. 53 KK;
- e) rażąco niewspółmierność kary polegającą na wymierzeniu oskarżonemu kary 2 lat zamiast 5 lat pozbawienia wolności przez przecenienie znaczenia ustalonych w tej sprawie okoliczności łagodzących, takich jak młody wiek oskarżonego i nieukształtowana ostatecznie psychika, zaś niedocenienie wymowy i znaczenia ustalonych przez sąd okoliczności jak i szczególnie brutalny sposób działania oskarżonego, wielość i różnorodność zadawanych pokrzywdzonemu uszkodzeń ciała, rozmiar cierpień jakich doznał pokrzywdzony, co ostatecznie doprowadziło do wymierzenia mu kary nieodpowiadającej jej celom i nieuwzględniającej ustawowych dyrektyw wymiaru kary nakazujących zwracać szczególną uwagę na okoliczności czynu i sposób działania sprawcy, co w konsekwencji spowodowało wymierzenie mu kary nieuwzględniającej wysokiego stopnia społecznej szkodliwości czynu i zawinienia sprawcy;
- f) rażąco niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości oraz winy, wynikającą z orzeczenia zbyt niskiej kary, co powoduje, że nie spełnia ona swej funkcji w zakresie prewencji ogólnej i szczególnej oraz nie zaspokaja społecznego poczucia sprawiedliwości.

4. Wskazując na powyższe zarzuty:

- 1) na podstawie art. 427 § 1 i art. 437 § 2 KPK wnoszę o zmianę zaskarżonego wyroku w całości/w części przez odmienne orzeczenie co do istoty sprawy

poprzez (*tu wskazujemy, w jaki sposób należy zmienić treść orzeczenia, np. zmianę wyroku przez zakwalifikowanie czynu jako występku z art. (...) i wymierzenie oskarżonemu na tej podstawie stosownej kary*)¹⁴;

- 2) na podstawie art. 427 § 1 i art. 437 § 2 KPK wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości/w części i przekazanie sprawy w całości/w uchylonej części Sądowi Rejonowemu/Okręgowemu do ponownego rozpoznania¹⁵;
- 3) na podstawie art. 427 § 1 i art. 437 § 2 KPK wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania¹⁶;
- 4) na podstawie art. 427 § 1 i art. 437 § 2 KPK w zw. z art. 397 § 1 KPK wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i zwrócenie sprawy prokuratorowi do uzupełnienia postępowania przygotowawczego¹⁷.

5. Na podstawie art. 427 § 3 KPK wnosząc o przeprowadzenie dowodu z (...) na okoliczność (...)¹⁸.

6. Na podstawie art. 626 w zw. z art. 634 KPK wnosząc o zasądzenie od (...) na rzecz (...) kosztów procesu w wysokości [...]¹⁹

lub

Na podstawie art. 628 KPK wnosząc o zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów procesu w wysokości [...]

lub

Na podstawie art. 98 KPC w zw. z art. 642 KPK wnosząc o zasądzenie na rzecz powoda cywilnego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych²⁰.

Uzasadnienie²¹

Wyrokiem z dnia ..... Sąd Rejonowy/Sąd Okręgowy orzekł, że (...).

(Należy opisać sentencję zaskarżonego wyroku oraz streścić okoliczności faktyczne sprawy, w oparciu o które orzekał sąd.

Następnie uzasadniamy poszczególne zarzuty apelacji – dla zapewnienia przejrzystości uzasadnienia można podzielić go na wyodrębnione graficznie części odpowiadające stawianym zarzutom).

(Przy zarzutach naruszenia prawa materialnego (art. 438 pkt 1 KPK), na podstawie uzasadnienia sądu I instancji celowe jest wskazanie, jakiej wykładni dokonał sąd, uzasadnienie dlaczego ta wykładnia jest błędna i opisanie jaka powinna być prawidłowa interpretacja).

(przykładowy fragment uzasadnienia)

„(...) W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd Rejonowy na podstawie kompletnego materiału dowodowego dokonał prawidłowych ustaleń zarówno co do istoty czynu, jak i zachowania się oskarżonego oraz jego postawy w toku śledztwa. Sąd Rejonowy ustalił, że oskarżony (*opis czynu*). W ocenie skarżącego, nie można jednak zgodzić się z zaprezentowanym w sentencji wyroku poglądem oraz jego uzasadnieniem, iż oskarżony (...) popełnił przestępstwo (*tu wska-*

zujemy kwalifikację prawną czynu wskazaną przez sąd). Pogląd ten znacząco odbiega od jednolitego stanowiska prezentowanego w orzeczeniach Sądu Najwyższego, a mianowicie (...)”.

(Przy uzasadnieniu zarzutów naruszenia prawa procesowego (art. 438 pkt 2 KPK), poza wskazaniem czego one dotyczyły należy pamiętać, aby wykazać, że naruszenia te miały wpływ na wynik sprawy. Wyjątkiem są bezwzględne przyczyny odwoławcze określone w art. 439 KPK, które wystarczy wskazać, bez konieczności określania ich wpływu na treść orzeczenia).

(przykładowy fragment uzasadnienia)

„Sąd I instancji dokonując ustaleń w zakresie stanu faktycznego nie wskazał, na jakich konkretnych dowodach się oparł. W sposób ogólny, zbiorczy wymienił wszystkie dowody, które w jego ocenie posłużyły do ustalenia tego stanu faktycznego. Takie przytoczenie dowodów jest, w ocenie apelującego, naruszeniem prawa procesowego, a mianowicie art. 424 KPK. Utrwalony jest w orzecznictwie sądowym pogląd, iż niedopuszczalne jest sumaryczne przywoływanie dowodów w uzasadnieniu. Przykładowo należy wskazać następujące orzeczenia (...)”.

(Przy uzasadnianiu zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia (art. 438 pkt 3 KPK) należy szczegółowo wskazać, jaki stan faktyczny ustalił sąd, jaki powinien być ustalony i jakie błędy w logicznym rozumowaniu, z uwzględnieniem doświadczenia życiowego, zostały przez sąd popełnione).

(przykładowy fragment uzasadnienia)

„Wskazane powyżej uchybienia procesowe doprowadziły sąd I instancji do błędnej konkluzji, iż oskarżeni dopuścili się zarzucanego im czynu. Błąd ten wynikał zarówno z niepełności postępowania dowodowego jak i przekroczenia zasad swobodnej oceny dowodów. Niepełność postępowania dowodowego polegała na tym, iż sąd I instancji nie przeprowadził dowodów z (...). Wszystkie powyższe okoliczności miały istotne znaczenie dla ustalenia stanu faktycznego w sprawie, co z kolei rzutowało na prawidłowe zastosowanie przepisów prawa materialnego”.

(Przy uzasadnianiu zarzutu rażącej niewspółmierności kary (art. 438 pkt 4 KPK) należy wskazać szczególne okoliczności dotyczące cech oskarżonego (np. wiek, karalność, dotychczasowa postawa przed i po dokonaniu czynu), okoliczności popełnienia czynu, które przemawiają za podwyższeniem lub obniżeniem kary).

(przykładowy fragment uzasadnienia)

„Ustalenia sądu co do faktu popełnienia przestępstwa przez oskarżonego, okoliczności jego popełnienia i winy oskarżonego, dokonane przez Sąd Rejonowy, są prawidłowe i nie podlegają wzruszeniu. Jednakże Sąd Rejonowy na podsta-

wie tych ustaleń dokonał błędnej oceny zachowania się oskarżonego w wymiarze karnoprawnym. Sąd Rejonowy, orzekając o karze, nie uwzględnił w dostatecznym stopniu tych wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 53 KK, i przez to orzeczona kara jest rażąco *łagodna/wygórowana*. Przede wszystkim, Sąd Rejonowy nie dokonał prawidłowego stopniowania winy oskarżonego, która w tym konkretnym zachowaniu była bardzo *wysoka/niska*. Oskarżony popełnił (*opis czynu*). Było to więc zachowanie znamionujące szczególne *okrucieństwo/ bez znamion okrucieństwa*, a to świadczy o stopniu jego winy. Już chociażby przez wzgląd na te okoliczności kara powinna być *surowa/łagodna*, a orzeczona kara (...) niewątpliwie taka nie jest”.

W tym stanie rzeczy niniejsza apelacja jest w pełni zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Jan Kowalski
adwokat/radca prawny

.....
(*własnoręczny podpis*)

Załączniki:

- 1) pełnomocnictwo,
- 2) (*dokument – w przypadku gdy na podstawie art. 427 § 3 KPK składamy wniosek o przeprowadzenie dowodu z dokumentu*),
- 3) odpisy apelacji wraz z załącznikami (*dla stron zajmujących przeciwną pozycję w procesie*²²),
- 4) dodatkowy odpis apelacji – zgodnie z art. 446 § 2 zd. 2 KPK (*jeśli apelacja składana jest do sądu apelacyjnego*).

¹ Od wyroku sądu I instancji stronom, podmiotowi określone w art. 416, a pokrzywdzonemu od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydanego na posiedzeniu, przysługuje apelacja, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 444 KPK). Apelację wnosi się w terminie 14 dni i biegnie on dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem (art. 445 KPK). Czynności procesowe dokonane po upływie terminu zawitego są bezskuteczne (art. 122 § 1 KPK). Wniesienie apelacji powinno być poprzedzone złożeniem, w terminie 7 dni od daty ogłoszenia wyroku, wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku (zob. też art. 422 § 1 KPK). Podmioty, którym przysługuje apelacja, są obowiązane złożyć wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem na piśmie, także wówczas, gdy ustawa wymaga uzasadnienia z urzędu (art. 422 § 1 zd. 2 KPK). Zarówno termin 7-dniowy do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 422 § 1 KPK), jak i termin 14-dniowy

do wniesienia apelacji (art. 445 § 1 KPK w zw. z art. 122 § 2 KPK) są terminami zawitymi.

² Zobacz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 25.10.2012 r. w sprawie Ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych (Dz.U. poz. 1223).

³ Środek odwoławczy wnosi się na piśmie do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie (art. 428 § 1 KPK).

⁴ Apelację wnosi się do sądu okręgowego bądź sądu apelacyjnego za pośrednictwem sądu, który wydał wyrok w I instancji. Sąd okręgowy rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w I instancji w sądzie rejonowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę (art. 25 § 3 KPK). Sąd apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w I instancji w sądzie okręgowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę (art. 26 KPK).

Wybrane orzecznictwo:

1. Przepis art. 25 § 1 pkt 1 KPK, ustanawiający właściwość sądu okręgowego w sprawach o zbrodnię, obejmuje zakresem tej właściwości sprawy o czyny zabronione, które należały do kategorii zbrodni w czasie ich popełnienia. Oznacza to, że jeżeli czyn zabroniony miał wtedy status występku, a po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu rejonowego, jako rzeczowo właściwego, na skutek zmiany zagrożenia ustawowego włączony został do kategorii zbrodni, to taka zmiana ustawy, jako niekorzystna dla oskarżonego, nie może odnosić się do czynu objętego oskarżeniem (art. 4 § 1 KK). Zachowuje on zatem status występku, a właściwy do rozpoznania sprawy pozostaje sąd rejonowy (uchw. SN z 26.1.2007 r., I KZP 34/06, OSNK 2007, Nr 2, poz. 10).
2. Artykuł 53 ust. 1 ustawy z 26.1.1984 r. – Prawo prasowe stanowi, iż sprawy o przestępstwa określone w art. 43 i 44 powołanej ustawy należą do właściwości sądu okręgowego (jest to więc przypadek, o którym mowa w art. 25 § 1 pkt 3 KPK). W tej sytuacji rozpoznanie niniejszej sprawy przez Sąd Rejonowy w Kielcach spowodowało, iż sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu (naruszył przez to przepisy o właściwości rzeczowej i funkcjonalnej), co jest uchybieniem, o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 4 KPK (wyr. SN z 14.9.2005 r., IV KK 283/05, OSNwSK 2005, Nr 1, poz. 1670).
3. Spółka jawna może występować w postępowaniu karnym w charakterze pokrzywdzonego, gdyż stosuje się wobec niej odpowiednio przepisy o osobach prawnych (art. 33 § 1 KC) (post. SN z 21.7.2011 r., I KZP 7/11, OSN 2011, Nr 8, poz. 67).
4. 1) Rygory dotyczące możliwości uzupełniania apelacji jedynie w terminie do jej wniesienia dotyczą środków odwoławczych wnoszonych „na niekorzyść”.
2) Nie narusza zakazu określonego w art. 434 § 1 KPK zmiana zaskarżonego wyroku polegająca na przyjęciu w opisie czynu, że fakty uznane za udowodnione wypełniają inne, niż wskazane w tym wyroku, alternatywne znamiona przestępstwa tego samego typu (wyr. SN z 5.5.2010 r., III KK 386/09, KZS 2010, Nr 11, poz. 26).
5. Okoliczności decydujące o właściwości rzeczowej sądu; stwierdzenie wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej w przypadku możliwości podzielenia sprawy pod względem podmiotowym lub przedmiotowym.

1. Zapis w art. 25 § 1 ust. 2 KPK, na podstawie którego w sprawach o określone występki orzeka w pierwszej instancji sąd okręgowy, odnosi się do konkretnych czynów wyczerpujących znamiona ustawowe przestępstw wskazanych w tym przepisie bez względu na to, czy czyny te zostały prawidłowo zakwalifikowane i bez względu na to, że obiektywnie prawidłowa kwalifikacja prawna nie jest możliwa do przyjęcia ze względu na przepisy procesowe o charakterze gwarancyjnym, jakimi są art. 434 i art. 443 KPK. Innymi słowy o właściwości rzeczowej decyduje opis czynu i jego znamiona, a nie prawidłowa bądź nieprawidłowa kwalifikacja prawna przyjęta w akcie oskarżenia lub wyroku. Żadnego wpływu na właściwość rzeczową sądu nie ma przy tym zakaz reformationis in peius z art. 443 KPK.
2. W przypadku możliwości podzielenia sprawy pod względem podmiotowym lub przedmiotowym, gdy stwierdzona bezwzględna przesłanka odwoławcza dotyczy tylko jednego z zarzutów lub jednego z oskarżonych w sprawie, konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku wskazana w art. 439 § 1 KPK odnosi się bezwzględnie jedynie do tego konkretnego zarzucanego czynu lub konkretnego oskarżonego, co do którego wystąpiła bezwzględna przesłanka. Pogląd ten nie znajduje zastosowania w odniesieniu do wszystkich bezwzględnych przyczyn odwoławczych wymienionych w katalogu z art. 439 § 1 KPK, niemniej może być uwzględniony w odniesieniu do przesłanki z art. 439 § 1 pkt 4 KPK (wyr. SN z 17.4.2013 r., IV KK 351/12, Legalis).

⁵ Apelacja od wyroku sądu okręgowego, która nie pochodzi od prokuratora lub pełnomocnika będącego radcą prawnym, powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata (art. 446 § 1 KPK). Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny. Do pełnomocnika stosuje się odpowiednio art. 77, 78, 83, 84 i 86 § 2 KPK (art. 88 KPK).

Wybrane orzecznictwo:

1. Wniosek o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku sporządzony nie osobiście przez skazanego, lecz w jego imieniu przez ustanowionego przez niego obrońcę, otwiera termin do wniesienia rewizji zarówno dla obrońcy, jak i oskarżonego osobiście. Termin ten liczy się od daty doręczenia obrońcy odpisu wyroku z uzasadnieniem (wyr. SN z 14.11.1972 r., V KRN 437/72, OSNKW 1973, Nr 4, poz. 52).
2. Wynikający z treści art. 464 § 2 KPK obowiązek sporządzenia kasacji przez adwokata nie może polegać na odwołaniu się przez adwokata do treści własnoręcznego pisma skazanego (post. SN z 30.9.1996 r., V KZ 47/96, OSNKW 1996, Nr 11–12, poz. 88).

⁶ Orzeczenie można zaskarżyć w całości lub w części. Można także zaskarżyć samo uzasadnienie orzeczenia. Odwołujący się może skarżyć jedynie rozstrzygnięcia lub ustalenia naruszające jego prawa lub szkodzące jego interesom. Ograniczenie to nie dotyczy oskarżyciela publicznego. Oskarżyciel publiczny ma prawo wnieść środek odwoławczy także na korzyść oskarżonego (art. 425 § 2, 3, 4 KPK). Apelację co do winy uważa się za zwróconą przeciwko całości wyroku. Apelację co do kary uważa się za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych. W apelacji można podnosić zarzuty, które nie stanowiły lub nie mogły stanowić przedmiotu zażalenia (art. 447 KPK).

Wybrane orzecznictwo:

1. *Wobec braku gravamen, oskarżycielka prywatna jest osobą nieuprawnioną do wniesienia środka odwoławczego od przedmiotowego postanowienia (o zwolnieniu skazanego od wyłożenia opłaty od kasacji)* (post. SN z 29.1.2009 r., III KZ 136/08, KZS 2009, Nr 6, poz. 48).
  2. *Oskarżyciel posiłkowy – z braku gravamen – nie ma uprawnienia do zaskarżania rozstrzygnięć na korzyść oskarżonego* (post. SN z 23.9.2008 r., I KZP 21/08, OSNK 2008, Nr 10, poz. 80).
  3. *Składając apelację, prokurator określił, że zaskarża wyrok w części dotyczącej kary w zakresie czynów zarzuconych oskarżonemu w pkt III i IV aktu oskarżenia na korzyść oskarżonego. Taki kierunek apelacji, możliwy w świetle przepisu art. 425 § 4 KPK, nie może jednak pozostawać w sprzeczności z treścią stawianych oskarżeniu zarzutów. Przecież określenie w środku odwoławczym kierunku zaskarżenia nie jest zabiegiem czysto technicznym, obojętnym czy też nieposiadającym żadnego znaczenia dla postępowania prowadzonego przed sądem. W postanowieniu z 21.2.2006 r. (III KKN 285/89, niepubl.) SN stwierdził, że określenie, czy wnoszona apelacja jest na korzyść czy niekorzyść oskarżonego, w sposób zasadniczy wpływa na zakres orzekania sądu odwoławczego, bowiem właśnie z kierunkiem środka zaskarżenia związany jest ściśle zakaz reformationis in peius – art. 432 § 1 KPK. Stosownie do treści tego przepisu, sąd odwoławczy może orzekać na niekorzyść oskarżonego, jeżeli złożono na niekorzyść tego podmiotu środek odwoławczy* (wyr. SA Lublin z 17.5.2006 r., II AKa 110/06, KZS 2007, Nr 2, poz. 73).
  4. *Nie jest właściwe formułowanie w apelacji czy zażaleniu zarzutu naruszenia prawa materialnego czy procesowego przez użycie określenia, że zarzut ten dotyczy „w szczególności” wymienionych przez skarżącego przepisów. Takie sformułowanie oznacza, że skarżący sugeruje naruszenie także jakichś innych, niewyszczególnionych w środku odwoławczym przepisów prawa. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, że zwrot „w szczególności” jest semantycznie pusty. Jeśli skarżący uważa, że Sąd dopuścił się naruszenia innych jeszcze, poza wskazanymi w środku odwoławczym, przepisów to powinien zarzuty te wyartykułować wprost* (post. SA Katowice z 17.2.2010 r., II AKz 80/10, OSA w Katowicach 2010, Nr 1, poz. 20).
  5. *Skoro wniesiona apelacja kwestionowała winę oskarżonego, a zatem – art. 447 § 1 KPK – zwrócona była przeciwko całości wyroku, to w tej sytuacji rozważenie przez sąd ad quem prawidłowości przyjętej kwalifikacji prawnej, także przez pryzmat przestanków z art. 91 § 1 KK, granic apelacji w żadnej mierze nie przekraczało. Każdy sąd zobligowany jest do stosowania instytucji prawa materialnego, jeżeli stwierdzi spełnienie przestanków określonych w przepisach części ogólnej Kodeksu karnego, a stwierdzenie takie, rzecz jasna, nastąpić może dopiero po ich rozważeniu. Brak rozważań w materii, która w realiach danej sprawy jednoznacznie tego wymaga, może prowadzić do stwierdzenia rażącego naruszenia prawa materialnego, mogącego mieć istotny wpływ na treść wyroku, w rozumieniu art. 523 § 1 KPK* (wyr. SN z 20.6.2012 r., V KK 321/11, Legalis).
- ⁷ Zgodnie z treścią art. 626 § 3 KPK, na orzeczenie w przedmiocie kosztów służy zażalenie, jeżeli nie wniesiono apelacji. W razie wniesienia apelacji i zażalenia – zażalenie rozpoznaje sąd odwoławczy łącznie z apelacją. Jednocześnie art. 460 KPK precyzuje termin do wniesienia zażalenia – wnosi się go w terminie

7 dni od daty ogłoszenia postanowienia, a jeżeli ustawa nakazuje doręczenie postanowienia – od daty doręczenia. Dotyczy to również zażalenia na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów lub opłat zawarte w wyroku; jeżeli jednak odwołujący się złoży wniosek o sporządzenie na piśmie oraz doręczenie uzasadnienia wyroku, zażalenie można wnieść w terminie przewidzianym do wniesienia apelacji.

⁸ Bezwzględne przyczyny odwoławcze określone w art. 439 KPK to uchybienia, które sąd odwoławczy powinien uwzględnić z urzędu, niezależnie od granic środka zaskarżenia, podniesionych zarzutów i wpływu na treść orzeczenia. Do uchybień tych zalicza się następujące okoliczności:

- 1) w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 KPK,
- 2) sąd był nienależycie obsadzony lub którykolwiek z jego członków nie był obecny na całej rozprawie,
- 3) sąd powszechny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu szczególnego albo sąd szczególny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu powszechnego,
- 4) sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu,
- 5) orzeczono karę, środek karny lub środek zabezpieczający nieznanie ustawie,
- 6) orzeczenie zapadło z naruszeniem zasady większości głosów lub nie zostało podpisane przez którąkolwiek z osób biorących udział w jego wydaniu,
- 7) zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia, uniemożliwiająca jego wykonanie,
- 8) orzeczenie zostało wydane, pomimo to że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone,
- 9) zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 17 § 1 pkt 5, 6 i 8–11 KPK,
- 10) oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 oraz art. 80 KPK lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy,
- 11) sprawę rozpoznano podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa.

Uchylenie orzeczenia jedynie z powodów określonych w § 1 pkt 9–11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego (art. 439 § 1 i 2 KPK).

Wybrane orzecznictwo:

1. *Nakaz uchylenia zaskarżonego orzeczenia wynikający z art. 439 § 1 KPK nie dotyczy wyroku uniewinniającego w przypadku stwierdzenia uchybień określonych w pkt 9–11 tego artykułu (post. SN z 4.11.2002 r., V KKN 240/01, OSNK 2003, Nr 1–2, poz. 16).*
2. *Bezwzględne przyczyny odwoławcze określone w art. 439 § 1 pkt 2 KPK zachodzą tylko wtedy, gdy uchybienie miało miejsce w rzeczywistości, a nie jedynie pozornie, w wyniku nieprawidłowego sporządzenia protokołu (post. SN z 25.6.2009 r., V KK 57/09, OSNK 2010, Nr 2, poz. 13).*
3. *Stan rzeczy osądzonej (res iudicata) jest negatywną przesłanką procesową. Wydanie orzeczenia, pomimo że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone, stanowi bezwzględną przyczynę uchy-*

- lenia tego orzeczenia, wymienioną w art. 439 § 1 pkt 8 KPK (wyr. SN z 4.3.2009 r., IV KK 349/08, niepubl.).
4. Z samego brzmienia przepisu art. 439 § 1 (in princ.) KPK wynika, że wskazuje się w nim enumeratywnie uchybienia obciążające nieokreśloną czynność procesową, lecz „zaskarżone orzeczenie”, a więc wydane przez sąd w obsadzie wymienionej w tym orzeczeniu. Nie należy do jego składu sąd wezwany (art. 396 § 1 i 2 KPK), a więc dokonujący na zlecenie sądu orzekającego określonych czynności w postępowaniu dowodowym. Nienależyta obsada sądu wezwanego, a tym bardziej przeprowadzenie czynności dowodowej bez nakazanego ustawą udziału sądu wezwanego (art. 177 § 1a KPK), nie oznacza zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 KPK (post. SN z 2.3.2009 r., V KK 319/08, OSNK 2009, Nr 6, poz. 49).
  5. W przypadku, gdy w następstwie wadliwej delegacji, w składzie orzekającym brał udział sędzia sądu rejonowego niemający przez ten wadliwy akt uprawnień do orzekania w sądzie okręgowym, to w takim przypadku mamy do czynienia z uchybieniem o bezwzględny charakterze z art. 439 § 1 pkt 2 KPK. Uchybienie takie powstaje wtedy, gdy sędzia nie ma w ogóle delegacji do orzekania w danym sądzie, jak i wtedy, gdy jego delegacja nie spełnia ustawowych wymogów warunkujących ważność i skuteczność aktu delegowania (wyr. SN z 24.10.2007 r., III KK 210/07, Legalis).
  6. Obrza art. 439 § 1 pkt 1 KPK zachodzi wtedy, gdy w wydaniu orzeczenia uczestniczyła osoba podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 KPK (iudex inhabilis), nie zaś w przypadku wyłączenia na innej podstawie (iudex suspectus) (post. SN z 17.3.2006 r., WK 1/06, OSNK 2006, Nr 1, poz. 602).
  7. Kara nieznaną ustawie, w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 5 KPK, oznacza karę w ogóle nieznaną systemowi prawa polskiego nie zaś karę funkcjonującą w systemie prawa polskiego, lecz nieprzewidzianą w przepisie stanowiącym podstawę skazania (post. SN z 3.8.2004 r., IV KK 86/04, OSNK 2004, Nr 1, poz. 1369).
  8. Przesłanka *res iudicata* zachodzi w przypadku wydania orzeczenia, pomimo prawomocnego zakończenia postępowania karnego wobec tej samej osoby co do tego samego czynu, nie zaś takiego samego (post. SN z 2.2.2006 r., III KK 6/06, OSNK 2006, Nr 1, poz. 265).
  9. Stosownie do art. 17 § 1 pkt 7 in principio KPK, wszczęciu i kontynuowaniu postępowania stoi na przeszkodzie prawomocne zakończenie postępowania co do tego samego czynu tej samej osoby (*ne bis in idem*). Naruszenie powagi rzeczy osądzonej stanowi na gruncie art. 439 § 1 pkt 8 KPK bezwzględną przyczynę odwoławczą, prowadzącą do uchylenia orzeczenia. Nie ulega wątpliwości, że problem rzeczy osądzonej może wystąpić w procesie karnym nie tylko przy orzekaniu w przedmiocie odpowiedzialności za popełniony czyn, ale także w odniesieniu m.in. do wydania wyroku łącznego. Tak więc negatywna przesłanka procesowa w postaci *rei iudicatae* pojawia się również wtedy, gdy zapadły dwa wyroki łączne obejmujące te same skazania na kary jednostkowe (wyr. SN z 18.2.2005 r., V KK 458/04, Prok. i Pr. 2005, Nr 9, poz. 7).
  10. Jeżeli ustawa przewiduje dwie możliwości rozpoznania sprawy w zależności od zarządzenia prezesa sądu, to rozpoznanie sprawy w składzie, który wymaga zarządzenia prezesa, bez tego zarządzenia, nie stanowi bezwzględnego powodu odwoławczego (uchw. SN z 20.11.1997 r., I KZP 30/97, OSNKW 1997, Nr 11–12, poz. 92).

11. Jeżeli część rozprawy przeprowadzonej pod nieobecność członka składu orzekającego została powtórzona, to brak podstaw do uznania, że nie był on obecny na całej rozprawie (uchw. SN z 30.9.1998 r., I KZP 13/98, OSNKW 1998, Nr 9–10, poz. 45).
12. Sytuacje, w której okoliczności konkretnej sprawy wykazują, iż obrońca oskarżonego sporządził apelację niezgodnie z jego wolą, zamierzeniami, interesem procesowym oraz nie przedsięwziął wszystkich możliwych w tym zakresie działań dla niego korzystnych, mimo że mógł i miał taką możliwość, uznać należy za równoważną z tą, w której oskarżony nie ma obrońcy w procesie karnym w aspekcie realizacji obrony materialnej, co stanowi bezwzględną podstawę odwoławczą w rozumieniu przepisu art. 439 § 1 pkt 10 KPK (wyr. SA Katowice z 25.3.2011 r., II AKa 449/10, niepubl.).
13. Sąd I instancji orzekający ponownie jest związany pośrednim zakazem reformationis in peius (art. 443 KPK), wykluczającym możliwość wydania orzeczenia surowszego niż uchylone nie tylko co do kary, ale również co do opisu i kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego.

Sąd I instancji orzekający ponownie jest związany granicami w jakich nastąpiło przekazanie, i związanie to ma charakter bezwzględny. Jedynym warunkiem umożliwiającym przekroczenie tych granic jest sytuacja, gdy uchYLENIE wyroku nastąpiło tylko w zakresie rozstrzygnięcia o karze albo środku karnym i w toku ponownego postępowania ujawniły się okoliczności czy dowody, przemawiające za niewinnieniem oskarżonego albo umorzeniem postępowania.

Uchybienie, polegające na wydaniu przez przewodniczącego wydziału zarządzenia o zmianie składu orzekającego, gdy w tej materii powinien wydać postanowienie sąd orzekający w postępowaniu ponownym, stanowi jedynie względną przyczynę odwoławczą i nie można go utożsamiać z nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 KPK (post. SN z 17.6.2013 r., III KK 26/13, Legalis).

⁹ Wskazanie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu stanowi wymaganie formalne środka odwoławczego w przypadku, gdy wnoszony jest przez podmioty kwalifikowane, tj. gdy pochodzi od oskarżyciela publicznego, obrońcy lub pełnomocnika (art. 427 § 2 KPK). Wskazanie zarzutów z kolei nakłada na sąd odwoławczy obowiązek rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 433 § 2 KPK). Odwołujący się może podać w środku odwoławczym nowe fakty lub dowody (art. 427 § 3 KPK).

¹⁰ Istota zarzutu obrazy prawa procesowego polega na wskazaniu konkretnego przepisu procesowego, który został naruszony. Jak wynika z treści art. 438 pkt 2 KPK nie każda obraza prawa procesowego może stanowić podstawę zaskarżenia, a tylko taka, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia. Obraza przepisów postępowania dotyczy nie tylko postępowania karnego, ale także innych przepisów prawa, np. cywilnego, przepisów prawa międzynarodowego, jeżeli mają one odpowiednie zastosowanie w procesie karnym. Uchybienia procesowe, których może się dopuścić sąd – zarówno w toku postępowania prowadzącego do wydania wyroku czy na etapie jego wydawania, jak i sporządzania uzasadnienia wyroku – można wyodrębnić w następujące grupy:

- 1) uchybienia procesowe kwalifikowane, tj. tzw. bezwzględne przyczyny odwoławcze określone w art. 439 KPK (omówione odrębnie powyżej);

- 2) *naruszenie prawa procesowego polegające na niezastosowaniu, błędnym zastosowaniu bądź niepełnym zastosowaniu jakiejś normy przez sąd. Należy przy tym wskazać, że zarzut ten może dotyczyć naruszenia wszystkich przepisów procesowych, z wyjątkiem przepisów instrukcyjnych, których naruszenie z istoty rzeczy nie może mieć wpływu na treść wyroku, np. art. 423 § 1 KPK.*

Praktyczne aspekty weryfikowania, czy mamy do czynienia z zarzutem naruszenia prawa procesowego:

- 1) uchybienia w postępowaniu przed rozprawą – zwracamy uwagę na:
  - a) czynności dotyczące wstępnej kontroli aktu oskarżenia,
  - b) wyznaczenie oskarżonemu obrońcy,
  - c) rozstrzygnięcie dotyczące wniosków dowodowych,
  - d) zarządzenie przeprowadzenia dowodów z urzędu,
  - e) decyzję o sprowadzeniu oskarżonego na rozprawę;
- 2) uchybienia dotyczące wzywiania stron i ich zawiadamiania o terminach, np. nienależyte zawiadomienie o terminie rozprawy i rozpoznanie sprawy pod nieobecność oskarżonego, zbyt późne ustanowienia obrońcy w przypadkach, gdy powinien być wyznaczony;
- 3) uchybienia w czasie rozprawy głównej – zwracamy uwagę na kwestie:
  - a) dopuszczalności dowodów i prawa odmowy zeznań,
  - b) dopuszczalności ujawnienia wyjaśnień oskarżonego i zeznań świadków ze stadium postępowania przygotowawczego,
  - c) instytucji zwrotu sprawy prokuratorowi do uzupełnienia postępowania przygotowawczego,
  - d) instytucji zawieszenia postępowania,
  - e) wyznaczenia oskarżonemu obrońcy z urzędu, jako nowego obrońcy w razie wypowiedzenia stosunku obrończego,
  - f) nieodebranie od oskarżonego ostatniego słowa;
- 4) uchybienia w treści wyroku i uzasadnienia – zwracamy uwagę na:
  - a) naruszenie art. 413 § 1 i 2 KPK (elementy wyroku), art. 351 § 1 KPK,
  - b) naruszenie art. 424 KPK (elementy uzasadnienia), często sąd wychodząc poza ramy przepisu przytacza okoliczności, które wprawdzie są przedmiotem ustaleń, ale nie mają żadnego związku z rozstrzygnięciem co do winy, kary lub środków,
  - c) uchybienia uniemożliwiające przeprowadzenie kontroli odwoławczej, np. niezgodne z art. 153 § 1 i 2 KPK sprostowanie protokołu rozprawy czy nieporządanie protokołu rozprawy – art. 143 § 1 pkt 11 KPK.

Podkreślić trzeba, że podnosząc zarzut naruszenia prawa procesowego wniosek powinien zmierzać do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Wybrane orzecznictwo:

1. *Zarzut obrazy prawa procesowego powinien opierać się na naruszeniu norm tworzących konkretne nakazy lub zakazy, a nie norm o charakterze ogólnym, taki zaś charakter mają właśnie art. 2 § 2 i art. 4 KPK (tak już na gruncie Kodeksu postępowania karnego z 1969 r. SN w wyroku z 25.1.1971 r., IV KR 247/70, OSNKW 1971, z. 7–8, poz. 117, zaś na gruncie nowego Kodeksu postępowania karnego SA w Krakowie w wyroku*

- z 24.9.1998 r., II Aka 162/98, KZS 1998, z. 10, poz. 30; SN w wyroku z 8.10.1998 r., III KKN 282/97, Prok. i Pr. 1999, z. 2, poz. 5; Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 7.2.2001 r., II Aka 269/00, Prok. i Pr. 2002, z. 10, poz. 18; SN w postanowieniu z 16.3.2001 r., V KKN 19/99, niepubl.; w tezie 1 wyroku z 29.3.2001 r., II KKN 298/98, niepubl.; SN w postanowieniu z 21.12.2001 r., III KKN 443/98, niepubl.; SN w tezie 1 postanowienia z 13.5.2002 r., V KKN 90/01, niepubl.). Dodać jedynie trzeba, że zapartywanie to znajduje powszechną aprobatę w piśmiennictwie prawniczym i we wszystkich komentarzach (fragm. uzas. post. SN z 11.12.2006 r., V KK 131/06, OSNKW 2007, Nr 1, poz. 9).
2. Przepis art. 438 pkt 2 KPK określa jeden z tzw. względnych powodów odwoławczych o charakterze abstrakcyjnym (ogólnym). Do naruszenia tego przepisu nie może dojść bez wskazania, jakiej konkretnie normie procesowej miał uchybić sąd odwoławczy (fragm. uzas. post. SN z 17.1.2007 r., IV KK 470/06, Legalis).
  3. Jeśli zaś chodzi o zarzut naruszenia art. 424 § 1 pkt 1 KPK, to zauważyć należy, iż zmiana lub uchylenie orzeczenia z uwagi na naruszenie przepisów postępowania może nastąpić nie przy każdej takiej obrazie, a jedynie wówczas, gdy obraza ta mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, przy czym nie wystarczy samo twierdzenie o wywarciu przez uchybienie wpływu na treść orzeczenia, ale należy wykazać, że związek taki może realnie istnieć. Zauważyć także należy, że uzasadnienie wyroku jest czynnością wtórną do rozpoznania sprawy, bowiem czynność tę wykonuje sąd już po zakończonym rozpoznaniu sprawy, a uzasadnienie stanowi wyłącznie dokument o charakterze sprawozdawczym, zawierającym przedstawienie w sposób uporządkowany wyników narady z dokładnym wskazaniem, co sąd uznał za udowodnione i jak ocenił dowody, jeśli chodzi o podstawę faktyczną wyroku oraz wyjaśnieniem podstawy prawnej zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia. Z tego też względu nawet stwierdzone niedomogi uzasadnienia nie mogą stanowić podstawy do przyjęcia, iż uchybienie art. 424 § 1 KPK miało realny wpływ na treść wyroku i musi prowadzić do jego zmiany bądź uchylenia, chyba że istnieją między wyrokiem a uzasadnieniem sprzeczności, bądź uzasadnienie zostało sporządzone z tak daleko idącym rażącym naruszeniem wymogu jego sporządzenia, że uniemożliwiona jest całkowicie kontrola rozumowania Sądu, a zatem brak jest oceny dowodów i dokonania ustaleń faktycznych (wyr. SA Katowice z 17.9.2009 r., II Aka 232/09, OSA 2009, Nr 4, poz. 28).
  4. Samo podniesienie zarzutu obrazu zasady prawa, bez jakiegokolwiek jego konkretyzacji, właściwie nigdy nie będzie skuteczne. W istocie rzeczy, zarzut tak sformułowany, oznacza odwołanie się do normy w znaczeniu idei prawa, a więc swoistej normy wyższego stopnia, współtworzącej strukturę modelową procesu karnego i spełniającej nade wszystko funkcję źródła dyrektyw (wskazań) interpretacyjnych. Efektywność zarzutu odwołującego się do naruszenia zasady prawa wymaga – w związku z powyższym – jego dopełnienia, poprzez wskazanie i wykazanie naruszenia tych przepisów obowiązującego systemu prawa procesowego, z których wynikają konkretne, szczególne normy, nakazujące lub zakazujące określonego zachowania się w określonej sytuacji procesowej (post. SN z 28.6.2007 r., III KK 489/06, Legalis).
  5. Obraza przepisu prawa procesowego ma miejsce wtedy, gdy właściwy organ procesowy postępuje niezgodnie z przepisem zawierającym nakaz lub zakaz określonego postąpienia (post. SN z 13.9.2012 r., III KZ 55/12, Legalis).

¹¹ Podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych zwalczamy wyrok nie na płaszczyźnie prawa, lecz na płaszczyźnie faktów i wywiedzionych zeń wniosków, co do istnienia lub nieistnienia dalszych faktów. Zarzut ten może okazać się słuszny wtedy, gdy sąd oparł wyrok na faktach, które nie znajdują potwierdzenia w wynikach postępowania dowodowego albo też z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wysnuwa wnioski niezgodne z prawidłami logicznego myślenia. Dla skuteczności zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku niezbędne jest wykazanie nie tylko ogólnej wadliwości ocen i wniosków wyprowadzonych przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku postępowania sądowego, ale wykazanie konkretnych uchybień w ocenie materiału dowodowego, jakich dopuścił się tenże sąd w świetle zasad logicznego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Nie może się on sprowadzać do polemiki z rozważaniami sądu I instancji.

Błąd w ustaleniach faktycznych jest często konsekwencją oceny dowodów przeprowadzonej z naruszeniem art. 7 KPK, zgodnie z którym organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Stąd też w praktyce dość często podnosi się zarzut błędnej oceny dowodów niezgodnej z art. 7 KPK poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów przez sąd I instancji, której nie poprzedziło ujawnienie na rozprawie wszystkich okoliczności sprawy, dokonana ocena nie stanowi wyniku rozważenia tych okoliczności we wzajemnym związku oraz ma wady logiczne. Sąd nie może ogólnikowo traktować dowodów, do każdego powinien odnieść się indywidualnie i wykazać w uzasadnieniu dlaczego przyjął go za wiarygodny, a dlaczego inny nie, i jakie wnioski z nich wysnuł. Nie może być uznany za argument fakt, że dany dowód jest sprzeczny z innymi czy też innymi, które są wiarygodne. Tę niewiarygodność dowodu należy uzasadnić także w sposób należyty.

Wybrane orzecznictwo:

1. *Istota zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych nie może opierać się na odmiennym ocenie materiału dowodowego, innymi słowy mówiąc, na forsowaniu własnego poglądu strony na tę kwestię. Stawiając tego rodzaju zarzut należy wskazać, jakich uchybień w świetle zgodności (lub niezgodności) z treścią dowodu, zasad logiki (błądność rozumowania i wnioskowania) czy sprzeczności (bądź nie) z doświadczeniem życiowym lub wskazaniami wiedzy dopuścił się w dokonanej przez siebie ocenie dowodów sąd I instancji (wyr. SN z 10.5.2005 r., WA 10/05, OSNK 2005, Nr 1, poz. 947).*
2. *Pisma oskarżonych nadsyłane w związku z rozpoznawaniem sprawy w instancji odwoławczej nie mogą zmieniać granic zaskarżenia wyznaczonych skargą adwokacką, a mogą jedynie rozwijać uzasadnienie tej skargi lub sygnalizować sądowi odwoławczemu rażącą niesprawiedliwość wyroku. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie może sprowadzać się tylko do zakwestionowania stanowiska sądu I instancji czy też do polemiki z ustaleniami sądu, lecz powinien wskazywać nieprawidłowości w rozumowaniu sądu co do oceny okoliczności sprawy. Sama możliwość przeciwstawienia ustaleniom sądu odmiennego poglądu nie uzasadnia wniosku o popętnieniu przez sąd*

- błędu w ustaleniach faktycznych (wyrok SA Kraków z 19.5.2009 r., II AKa 73/09, KZS 2009, Nr 10, poz. 51).
3. Według ustalonych już poglądów doktryny i judykatury, zarzut obrazy prawa materialnego może być zasadny tylko wówczas, gdy dotyczy stosowania lub niezastosowania przepisu zobowiązującego sąd do jego bezwzględnego respektowania. Stąd też, skoro ocena tego, czy zachodzi przypadek mniejszej wagi określony w art. 59 ust. 3 ustawy z 29.7.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii należy do sądu i zależy od ustaleń faktycznych, czynionych w sprawie – to zakwestionowanie zasadności zastosowania ww. przepisu przy jednoczesnym kwestionowaniu tych ustaleń – może być oparte jedynie na zarzucie z art. 438 pkt 3 KPK (wyr. SA Łódź z 11.3.2008 r., II AKa 29/08, KZS 2009, Nr 6, poz. 95).
  4. Z kolei zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku jest tylko wówczas trafny, gdy zasadność wniosków i ocen dokonanych przez sąd orzekający wynikających z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania. Kryterium prawidłowego rozumowania, rzecz jasna, obowiązuje również w sądzie odwoławczym rozpoznającym *in concreto* środek odwoławczy. Zarzut błędu w praktyce orzeczniczej najczęściej występuje w powiązaniu z zarzutem obrazy przepisów postępowania (fragm. uzas. wyr. SN z 22.7.2004 r., WA 16/04, Legalis).
  5. W sytuacji, gdy zarzuty apelacji kwestionują poprawność poczynionych ustaleń faktycznych lub oceny sądu I instancji, nie można poprzestać jedynie na odwołaniu się do trafności lub nietrafności owych ustaleń czy ocen. Skoro skarżący je podważa, to konieczne jest bądź to wykazanie słuszności podniesionych przez niego argumentów, bądź też wykazanie mu, że nie ma racji i dlaczego. Uczynić to można tylko przez konkretną argumentację, z przywołaniem – w zależności od zaistniałej sytuacji – określonych dowodów przeprowadzonych w danej sprawie, poglądów prawnych albo argumentów powołujących się na racje natury logicznej (teza 2, wyr. SN z 3.4.2007 r., II KK 81/06, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 758).
  6. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, nie może sprowadzać się do samej tylko odmiennej oceny materiału dowodowego, lecz powinien polegać na wykazaniu, jakich uchybień w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego dopuścił się sąd w dokonanej przez siebie ocenie materiału dowodowego (wyr. SN z 20.11.2012 r., WA 24/12, Legalis).

¹² Naruszenie prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu (niezastosowaniu) w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można więc mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych (zob. np. wyr. SN z 23.7.1974 r., V KR 212/74, OSNKW 1974, z. 12, poz. 233; wyr. SN z 21.6.1978 r., I KR 124/78, OSNPG 1979, z. 3, poz. 51; wyr. SN z 9.10.1980 r., Rw 342/80, OSNPG 1981, z. 8–9, poz. 103; wyr. SN z 12.10.1983 r., V KRN 213/83, OSNPG 1984, z. 4, poz. 34, zaś na gruncie nowego KPK np. post. SN z 8.1.2002 r., V KKN 214/01, niepubl.; wyr. SN z 9.1.2002 r., V KKN 319/99, niepubl.) (post. SN z 4.5.2005 r., II KK 478/04, OSNK 2005, Nr 1, poz. 894).

W licznych orzeczeniach Sąd Najwyższy zawarł jednolite stanowisko co do charakteru normy prawnej, której naruszenie może stanowić podstawę zarzutu obra-

zy prawa materialnego, wskazując, że powinna to być norma o treści stanowczej, zawierająca niezrealizowany w zaskarżonym orzeczeniu nakaz lub pominięty zakaz. *Takiego charakteru nie ma przepis art. 53 KK, formułujący dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary (zob. post. SN z 24.4.2007 r., II KK 50/07, Biul. PK 2007, Nr 16, s. 14 i z 26.2.2007 r., IV KK 41/07, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 514) (post. SN z 6.3.2008 r., III KK 345/07, OSNK 2008, Nr 6, poz. 49).*

Typowe przypadki obrazu prawa materialnego przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym to:

- 1) uniewinnienie oskarżonego, mimo ustalenia wszystkich znamion czynu zabronionego;
- 2) skazanie go, mimo że w jego zachowaniu nie ma znamion czynu zabronionego;
- 3) niezastosowanie przepisu o kumulatywnym zbiegu przepisów ustawy z art. 11 KK;
- 4) brak obligatoryjnego orzeczenia nadzwyczajnego złagodzenia lub obostrzenia kary, dozoru, środka karnego, naprawienia szkody;
- 5) nieprawidłowo obostrzona lub złagodzona kara;
- 6) kara wymierzona poza granicami ustawowymi;
- 7) kara wymierzona w ustawowych granicach, ale nieprzypisana za dane przestępstwo;
- 8) błędnie określony okres próby;
- 9) orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów niemechanicznych w oparciu o art. 42 § 2 KK.

Wybrane orzecznictwo:

1. *Skoro za przestępstwo określone w art. 178a § 2 KK wymierzona została kara 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, to należało ten wyrok uchylić. Wymierzenie kary znanej wprawdzie obowiązującej ustawie, ale nieprzypisanej w tej ustawie za dane przestępstwo, stanowi obrazę przepisów prawa materialnego (wyr. SN z 14.2.2007 r., III KK 3/07, Legalis).*
2. *Nie stanowi obrazu prawa materialnego nieskorzystanie przez sąd z przysługujących mu możliwości określonego rozstrzygnięcia, a więc i wtedy, gdy nie skorzystał on z jedynie fakultatywnie przewidzianych rozstrzygnięć (post. SN 23.2.2010 r., V KK 7/10, Prok. i Pr. 2010, Nr 7–8, poz. 17).*
3. *Nie należało powoływać się na obrazę prawa materialnego, gdy skarżący zarzucił, że sąd okręgowy obraził przepisy postępowania poprzez zaniechanie przeprowadzenia niektórych dowodów, mających znaczenie dla prawidłowego ustalenia stanu faktycznego. Skoro stan faktyczny nie był dla skarżącego jednoznaczny i kompletny, to przedwczesne było wysuwanie zarzutu obrazu prawa materialnego, który byłby stosowny dopiero wtedy, gdy stan faktyczny nie byłby przez skarżącego kwestionowany (post. SA Kraków z 17.6.2009 r., II AKz 220/09, KZS 2009, Nr 10, poz. 52).*
4. *Nie ma obrazu prawa materialnego, gdy wada orzeczenia jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych. Tylko niewłaściwa subsumcja niekwestionowanych ustaleń faktycznych pod konkretny przepis prawa materialnego daje podstawę do formułowania zarzutu obrazu prawa materialnego. Skarżący kwestionując w tej konkretnej sprawie kwalifikację prawną, z uwagi na nieprzyjęcie w skarżonym wyroku, że czyn oskarżonego to wypadek mniejszej wagi, powinien postawić zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, a nie zarzut obrazu prawa materialnego*

- (wyr. SA Katowice z 27.11.2008 r., II AKa 359/08, OSA w Katowicach 2009, Nr 1, poz. 4).
5. Przepis art. 69 § 1 KK, statuujący przesłanki warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności, ma charakter fakultatywny – „sąd może” (*verba legis*). (...) W konsekwencji oznacza (to), że jeżeli ustawa stwarza tylko możliwość zastosowania określonego przepisu prawa materialnego, to przez jego niezastosowanie lub zastosowanie sąd nie dopuszcza się obrazy prawa materialnego (wyr. SN z 15.1.2008 r., III KK 279/07, Prok. i Pr. 2009, Nr 1, poz. 2).
  6. Błędne oznaczenie podstawy prawnej skazania nie należy do kregu takich pomyłek, które podlegają sprostowaniu w ramach instytucji przewidzianej w art. 105 § 1 KPK. Samo wyjaśnienie w pisemnych motywach sądu odwoławczego, że powołując w wyroku jedne przepisy, miał na myśli zastosowanie zupełnie innych przepisów, trudno przyjąć za usunięcie sprzeczności powstałej między orzeczeniem i jego uzasadnieniem. Wprawdzie rzeczywiście wyrok i uzasadnienie należy traktować jako całość, ale nie może to oznaczać akceptacji dla funkcjonowania w obrocie prawnym rozstrzygnięcia błędnie powołującego podstawy skazania i przepisy kształtujące granice wymiaru kary. Rozbieżność między prawidłowo opisanym zachowaniem oskarżonego, a wyrażoną w wyroku oceną prawną tego zachowania należy do samej istoty podstawowej przyczyny odwoławczej jaką jest obraza prawa materialnego i może oddziaływać w sposób znaczący na sytuację oskarżonych (wyr. SN z 3.7.2007 r., III KK 467/06, *Legalis*).
  7. Obraza prawa materialnego stanowi względną podstawę odwoławczą z art. 438 pkt 1 KPK wtedy, gdy prawo to zostało wadliwie zinterpretowane przez sąd pierwszej instancji, gdy sąd ten wadliwie zastosował przepis prawa materialnego, pomimo że w układzie okoliczności danej sprawy nie było to dopuszczalne bądź wówczas, gdy sąd nie zastosował przepisu prawa materialnego, mimo iż w konkretnej sytuacji procesowej było to obligatoryjne. Zarzut obrazy prawa materialnego ma rację bytu wyłącznie wtedy, gdy wnoszący odwołanie nie kwestionuje treści poczynionych przez sąd I instancji ustaleń faktycznych. Jak już wcześniej wskazano, naruszenie tego prawa polega na jego wadliwym zastosowaniu lub niezastosowaniu w orzeczeniu, które zostało oparte na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. W każdej innej sytuacji zarzut obrazy prawa materialnego musi być oceniany jako przedwczesny i może pozostać poza granicami rozpoznania (post. SN z 26.3.2013 r., III KK 17/13, *Legalis*).

¹³ Istota rażącej niewspółmierności kary sprowadza się do przecenienia ustalonych przez sąd okoliczności łagodzących i niedocenienia okoliczności obciążających lub odwrotnie. Zarzut oparty na tej przesłance może odnosić się zarówno do rozmiaru, jak i ukształtowania kary. Przy czym należy pamiętać, że zarzut ten może być podniesiony tylko wówczas, gdy w tym samym zarzucie nie kwestionujemy prawidłowości samego toku postępowania, który doprowadził do takiego wyroku i wymierzenia takich kar. Nie kwestionujemy także ustaleń faktycznych w zakresie winy i kary.

Zarzut przewidziany w art. 438 pkt 4 KPK może dotyczyć także środków karnych. Zarzut niesłusznego zastosowania albo zastosowania środka dotyczyć może tylko tych środków zabezpieczających i karnych, których orzeczenie nie jest obligatoryjne, czyli orzeka się je według uznania sądu. Jeżeli natomiast dochodzi do sytuacji

nieorzeczenia środka obligatoryjnego, to wtedy prawidłowo postawiony zarzut dotyczyć będzie obrazy przepisów prawa materialnego (art. 438 pkt 1 KPK).

Wybrane orzecznictwo:

1. *Względna przyczyna odwoławcza w postaci zarzutu „rażącej niewspółmierności kary” przewidziana w art. 438 pkt 4 zd. 1 KPK może stanowić podstawę wniesienia środka odwoławczego także w przypadku rażącej niewspółmierności orzeczonego środka karnego (uchw. SN z 23.4.2002 r., I KZP 12/02, OSNK 2002, Nr 7–8, poz. 50).*
2. *Zarzut naruszenia norm regulujących ogólne i szczegółowe dyrektywy sądowego wymiaru kary nie może być – jako odnoszący się do norm fakultatywnego stosowania – traktowany w kategoriach rażącej obrazy prawa materialnego, lecz jako zarzut rażącej niewspółmierności kary. Ilekroć chodzi o ocenę surowości kary w aspekcie tzw. ogólnych i szczególnych dyrektyw sądowego wymiaru kary, w tym przy uwzględnieniu przepisów pozwalających na zasadach fakultatywnych łagodzić (obostrzyć) karę (a także odstępować od jej wymierzenia lub stosować dobrodziejstwo warunkowego zawieszenia kary) – nie można mówić o rażącym naruszeniu prawa w wypadku wyrażenia przez sądy zapatrywań odmiennych od prezentowanych w skardze kasacyjnej (post. SN z 20.12.2006 r., IV KK 251/06, OSNK 2006, Nr 1, poz. 2538).*
3. *Pojęcie niewspółmierności rażącej oznacza znaczną dysproporcję między karą wymierzoną, a karą sprawiedliwą, zasłużoną. Nie każda więc różnica w zakresie oceny wymiaru kary uzasadnia zarzut rażącej niewspółmierności kary, przewidziany w art. 438 pkt 4 KPK, ale tylko taka, która ma charakter zasadniczy, a więc jest niewspółmierna w stopniu niedającym się zaakceptować. Chodzi tu o tak istotne różnice ocen, że dotychczas wymierzona karę można byłoby nazwać także w potocznym znaczeniu tego słowa – rażąco niewspółmierną. Przesłanka rażącej niewspółmierności kary jest spełniona tylko wtedy, gdy na podstawie wskazanych okoliczności sprawy, które powinny mieć decydujące znaczenie dla wymiaru kary, można przyjąć, że zachodzi wyraźna różnica między karą wymierzoną przez sąd I instancji, a karą, która powinna zostać wymierzona w instancji odwoławczej w wyniku prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art. 53 KK oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo (wyr. SN z 16.2.2009 r., SNO 2/09, Legalis).*
4. *Żądanie podwyższenia kary nie jest uzasadnione, gdy skarżący uznaje, że kara orzeczona jest „zbyt niska”, bowiem w art. 438 pkt 4 KPK chodzi o rażącą niewspółmierność kary, to jest różnicę rażącą, „bijącą w oczy”, między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą (wyr. SA Kraków z 9.11.2006 r., II AKa 156/06, KZS 2006, Nr 12, poz. 28).*
5. *Sąd odwoławczy nie ma możliwości niekorzystnego dla oskarżonego dostosowania wyroku w zakresie kary łącznej do uregulowań zawartych w przepisach art. 85 KK i art. 86 § 1 KK w przypadku podzielenia argumentacji prokuratora w części dotyczącej kary jednostkowej i podwyższenia jej jako rażąco łagodnej, o ile ten jednocześnie nie zaskarżył wyroku w części odnoszącej się do kary łącznej, zarzucając na podstawie art. 438 pkt 4 KPK, iż była ona następstwem rażąco niewspółmiernie łagodnej kary jednostkowej. (wyr. SA Katowice z 7.4. 2011 r., II AKa 22/11, niepubl.).*
6. *Rozstrzygnięcie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności stanowi integralną część orzeczenia o karze i w bardzo istotnym stopniu decyduje o drugoinstancyjnej ocenie, czy orzeczona represja karna nosi cechy rażącej niewspółmierności, w rozumieniu art. 438 pkt 4 KPK (post. SN z 24.5.2013 r., II KK 131/13, Legalis).*

¹⁴ Zgodnie z treścią art. 437 § 1 i 2 KPK, sąd odwoławczy wydaje następujące rodzaje orzeczeń:

- 1) utrzymuje zaskarżone orzeczenie w mocy;
- 2) zmienia zaskarżone orzeczenie i orzeka co do istoty sprawy (np. uniewinnia oskarżonego, zmienia karę, środki zabezpieczające bądź inne środki) – orzeczenie reformatoryjne;
- 3) uchyla zaskarżony wyrok, a następnie umarza postępowanie;
- 4) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania (orzeczenie kasatoryjne).

Z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 439, 440 oraz 455 KPK, sąd odwoławczy orzekając związany jest granicami środka odwoławczego, tj. zakresem zaskarżenia, kierunkiem zaskarżenia oraz podniesionymi zarzutami.

Wnioskowanie o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez sąd odwoławczy i orzeczenia co do istoty, w praktyce ma miejsce w przypadkach, gdy skarżący zarzuca jedynie obrazę przepisów prawa materialnego, gdy skarży jedynie uzasadnienie wyroku, skarży jedynie marginalne części orzeczenia, a zebrany materiał dowodowy pozwala sądowi odwoławczemu na merytoryczną zmianę wyroku.

Wybrane orzecznictwo:

1. *Sąd odwoławczy ma prawo, a w pewnych sytuacjach wręcz obowiązek, uzupełnić przewód sądowy przeprowadzając dowód na rozprawie apelacyjnej – w granicach określonych przepisem art. 452 KPK. Wnioski wyciągnięte z oceny tego uzupełnionego postępowania dowodowego, jak i analiza materiału uzyskanego w toku całego procesu mogą – także w sądzie II instancji – stać się oparciem dla powzięcia wątpliwości, o jakich mowa w przepisie art. 5 § 2 KPK. Natomiast ustawowe granice orzekania reformatoryjnego nie stoją na przeszkodzie ani odmiennej ocenie dowodów, ani nawet modyfikacji ustaleń faktycznych. Co więcej, orzekanie na korzyść oskarżonego w instancji odwoławczej jest, z mocy ustawy, dopuszczalne w daleko większym zakresie niż orzekanie na niekorzyść i nie narusza zasady dwuinstancyjności postępowania. Jednak podstawowym warunkiem dopuszczalności wydania rozstrzygnięcia odmiennego co do istoty sprawy jest wymaganie, aby pozwalał na to stan zebranych dowodów (fragm. uzas. wyr. SN z 4.11.2008 r., IV KK 129/08, Legalis).*
2. *Jakkolwiek z art. 437 § 2 KPK wynika uprawnienie sądu odwoławczego do dokonywania ustaleń faktycznych odmiennych od przyjętych za podstawę pierwszoinstancyjnego orzeczenia, o ile „pozwalają na to zebrane dowody”, to jednak przepis ten interpretować należy w ścisłym związku z zasadą bezpośredniości (w znaczeniu postulatu zetknięcia się organu procesowego z przeprowadzonymi dowodami), jak i z zasadą dwuinstancyjności. Właśnie ze względu na owe zasady, dokonanie przez sąd odwoławczy ustaleń faktycznych, odmiennych od poczynionych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym (jeżeli przewód sądowy nie został uzupełniony w trybie art. 452 § 2 KPK) uzasadnione będzie tylko wtedy, gdy zebrane dowody mają jednoznaczną wymowę, a ocena ich przez sąd a quo jest oczywiście błędna (wyr. SN z 20.1.2010 r., IV KK 334/09, niepubl.).*

¹⁵ Wniosek apelacyjny o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie do ponownego rozpoznania składamy, gdy zachodzą bezwzględne przyczyny odwo-

ławcze przewidziane w art. 439 KPK, gdy kwestionujemy zebrany w sprawie materiał dowodowy zarzucając naruszenie przepisów postępowania, błąd w ustaleniach faktycznych, także gdy zachodzą ograniczenia wynikające z art. 454 KPK, zgodnie z którym sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w I instancji lub co do którego w I instancji umorzono lub warunkowo umorzono postępowanie.

¹⁶ Wniosek apelacyjny o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania składamy, gdy wskazujemy naruszenie art. 17 § 1 pkt 1–4 i 7 KPK, a zebrane dowody pozwalają na wydanie orzeczenia merytorycznego.

¹⁷ Wniosek apelacyjny o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i zwrócenie sprawy prokuratorowi do uzupełnienia postępowania przygotowawczego składamy, jeżeli ujawniają się istotne braki postępowania przygotowawczego.

¹⁸ Uprawnienie odwołującego wynikające z treści art. 427 § 3 KPK należy oceniać w powiązaniu z art. 452 § 1 i 2 KPK, zgodnie z którym: „Sąd odwoławczy nie może przeprowadzić postępowania dowodowego co do istoty sprawy. Sąd odwoławczy może jednak w wyjątkowych wypadkach, uznając potrzebę uzupełnienia przewodu sądowego, przeprowadzić dowód na rozprawie, jeżeli przyczyni się to do przyspieszenia postępowania, a nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości lub w znacznej części. Dowód można dopuścić również przed rozprawą”.

Tak więc przeprowadzenie dowodu w instancji odwoławczej będzie miało charakter wyjątkowy. Z praktycznego punktu widzenia, przy formułowaniu wniosku dowodowego, oprócz wymogów wynikających z treści art. 169 KPK, zasadne byłoby wskazanie okoliczności potwierdzających, iż w danym postępowaniu zachodzi „wyjątkowy wypadek”, o którym mowa w art. 452 § 2 KPK.

Wybrane orzecznictwo:

Artykuł 427 § 3 KPK określający, że odwołujący się może również wskazać nowe fakty i dowody, nie oznacza wcale zakazu składania wniosku dowodowego przez stronę, która nie wносиła środka odwoławczego. Przepis ten musi być odczytywany i interpretowany w kontekście art. 452 § 2 i art. 453 § 2 KPK, które dotyczą postępowania odwoławczego (post. SN z 1.3.2007 r., III KK 493/06, Prok. i Pr. 2007, Nr 9, poz. 7).

¹⁹ Artykuł 634 KPK określa zasadę ponoszenia kosztów procesu za postępowanie odwoławcze. O ile przepis nie stanowi inaczej, do kosztów procesu za postępowanie odwoławcze od orzeczeń kończących postępowanie w sprawie mają odpowiednie zastosowanie przepisy o kosztach za postępowanie przed sądem I instancji. Co do wysokości opłat patrz: ustawa z 23.6.1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jedn. Dz.U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.).

Wybrane orzecznictwo:

Wysokość kosztów procesu zasądzonych w sprawie karnej od Skarbu Państwa lub przeciwnika procesowego na rzecz strony, której racje zostały w procesie uwzględnione, jest limitowana wysokością rzeczywiście poniesionych kosztów, przy czym zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), jak i zgodnie z § 2 ust. 2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), nie może przekroczyć sześciokrotności stawki minimalnej. Ponadto ustalając wysokość żądanych kosztów, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy obrońcy lub pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy zastępcy prawnego w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (§ 2 ust. 1 obu wymienionych rozporządzeń) (post. SN z 23.3.2011 r., I KZP 1/11, OSNKW 2011, Nr 5, poz. 38).

²⁰ Zgodnie z treścią art. 642 KPK, w kwestii kosztów procesu wynikłych z powództwa cywilnego stosuje się przepisy obowiązujące w postępowaniu cywilnym. Powód cywilny jest tymczasowo zwolniony od obowiązku uiszczenia wpisu od powództwa cywilnego i apelacji. Oskarżony uiszcza wpis tylko wtedy, gdy jego apelacja dotyczy wyłącznie powództwa cywilnego.

Wskazany powyższej przepis zawiera odesłanie, odnośnie do kosztów procesu w zakresie nieunormowanym przepisami Działu XIV KPK, do przepisów obowiązujących w postępowaniu cywilnym. Do tych przepisów należy Kodeks postępowania cywilnego (art. 98 i n.) oraz ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.).

Wybrane orzecznictwo:

Przepis art. 109 KPC nie ma zastosowania do kosztów poniesionych przez oskarżyciela posiłkowego z tytułu udziału w sprawie karnej jej pełnomocnika. Nie można więc jako podstawy prawnej ustalenia wydatków na rzecz oskarżyciela posiłkowego powoływać art. 642 KPK w zw. z art. 109 KPC i ustalać je w oparciu o przepisy procedury cywilnej.

Podstawy prawnej ustalenia kosztów procesu, a w szczególności zasądzenia wydatków na rzecz oskarżyciela posiłkowego, nie może stanowić art. 618 § 1 KPK, który określa jedynie wydatki Skarbu Państwa, a art. 627 KPK w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 KPK.

Zgodnie z treścią art. 627 KPK, od skazanego w sprawach z oskarżenia publicznego sąd zasądza koszty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego. Koszty procesu zasądza się więc na rzecz strony, a nie na rzecz ustanowionego przez nią pełnomocnika.

W zależności od rodzaju i stopnia złożoności sprawy oraz niezbędnego nakładu pracy adwokata, sąd może przyznać wyższe niż minimalne opłaty, stanowiące podstawę zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego. Jest to więc kwestia ocenna, która może być dokonana jedynie przez sąd I instancji (post. SN z 7.1.2005 r., WZ 68/04, Legalis).

²¹ Jeżeli środek odwoławczy pochodzi od oskarżyciela publicznego, obrońcy lub pełnomocnika, powinien ponadto zawierać wskazanie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu oraz uzasadnienie (art. 427 § 2 KPK). Uzasadnienie środka odwoławczego (w tym apelacji), gdy jest on wnoszony przez podmioty kwalifikowane, stanowi wymóg formalny pisma. Jeśli nie zawiera tego elementu, stosuje się art. 120 KPK.

Wybrane orzecznictwo:

Warunkiem przyjęcia i merytorycznego rozpoznania środka odwoławczego złożonego przez podmiot kwalifikowany jest wskazanie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu i uzasadnienie ich oraz wniosków odwoławczych. Ten minimalny warunek nie wystarcza jed-

nak do uznania, że zarzucane uchybienia wystąpiły. W uzasadnieniu skargi uchybienia te muszą być wykazane. Nie ma innej drogi do ich stwierdzenia przez sąd odwoławczy (chyba że wystąpią przyczyny wzruszenia rozstrzygnięcia brane pod uwagę z urzędu). Z powyższego wynika, że inne przesłanki decydują o przyjęciu i rozpoznaniu środka odwoławczego, inne zaś o jego uwzględnieniu (wyr. SA Łódź z 26.10.2000 r., II AKa 171/00, Prok. i Pr. 2001, Nr 9, poz. 26).

²² Zgodnie z art. 446 § 2 KPK, do apelacji sporządzonej przez prokuratora, obrońcę lub pełnomocnika dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla stron przeciwnych; do apelacji wnoszonej do sądu apelacyjnego dołącza się dodatkowo jeden odpis.

Stroną przeciwną jest strona, która zajmuje przeciwną pozycję w procesie. Np. oskarżony – oskarżyciel publiczny, który wnosi apelację na niekorzyść oskarżonego, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny, powód cywilny.